

آمارهای متناقض نفت ایران

سردرگمی بازار میان برآوردهای اوپک و آژانس بین‌المللی انرژی

نبود آمار رسمی و شفاف از تولید نفت ایران، بار دیگر شکاف عمیق میان برآوردهای نهادهای بین‌المللی را آشکار کرده است. اختلاف معنادار میان آمارهای اوپک و آژانس بین‌المللی انرژی درباره تولید نفت ایران در ماه‌های اکتبر و نوامبر، نه تنها تحلیل وضعیت واقعی تولید را دشوار کرده، بلکه اعتماد به آمارهای جهانی نفت را نیز با چالش جدی مواجه ساخته است.

پایگاه اطلاع رسانی دریا و نفت: در حالی که آژانس بین‌المللی انرژی از ثبات تولید نفت ایران در سطح ۳.۵ میلیون بشکه در روز خبر می‌دهد، اوپک کاهش تولید را گزارش کرده است؛ اختلافی که به فاصله‌ای حدود ۲۶۰ هزار بشکه در روز میان برآورد این دو نهاد منجر شده و با تناقض‌های درون‌سازمانی آژانس بین‌المللی انرژی، ابهام‌ها را دوچندان کرده است.

روایت متفاوت اوپک و آژانس بین‌المللی انرژی از تولید نفت ایران

بر اساس تازه‌ترین گزارش آژانس بین‌المللی انرژی، تولید نفت ایران در ماه نوامبر حدود ۳.۵ میلیون بشکه در روز بوده و نسبت به ماه اکتبر تغییری نداشته است. این آژانس، تولید نفت ایران در اکتبر را نیز در همین سطح برآورد کرده و از ثبات تولید سخن گفته است.

در مقابل، اوپک تصویری متفاوت ارائه می‌دهد. طبق گزارش این سازمان، تولید نفت ایران در ماه اکتبر ۳.۲۴ میلیون بشکه در روز بوده که در نوامبر به ۳.۲۱ میلیون بشکه در روز کاهش یافته است. به این ترتیب، اوپک از کاهش حدود ۱۹ هزار بشکه‌ای تولید روزانه نفت ایران در فاصله یک ماه خبر می‌دهد؛ رقمی که با برآورد آژانس بین‌المللی انرژی همخوانی ندارد.

تناقض در گزارش‌های متوالی آژانس بین‌المللی انرژی

ابهام‌ها به اختلاف میان دو نهاد محدود نمی‌شود. بررسی گزارش‌های متوالی آژانس بین‌المللی انرژی نشان می‌دهد که این سازمان نیز در برآوردهای خود دچار نوسان شده است. آژانس در گزارش ماه نوامبر، تولید نفت ایران در ماه اکتبر را ۳.۴ میلیون بشکه در روز اعلام کرده بود، اما در گزارش ماه دسامبر، همین عدد را به ۳.۵ میلیون بشکه افزایش داد.

این بازبینی ۱۰۰ هزار بشکه‌ای در فاصله تنها یک ماه، پرسش‌های جدی درباره دقت و قابلیت اتکای این برآوردها ایجاد کرده است. به بیان دیگر، نه تنها میان اوپک و آژانس بین‌المللی انرژی اختلاف آماری وجود دارد، بلکه در درون خود آژانس نیز تناقض‌هایی دیده می‌شود؛ موضوعی که تقریباً در گزارش‌های ماهانه این نهاد تکرار می‌شود.

ریشه اختلاف‌ها؛ نبود آمار رسمی و اتکا به منابع ثانویه

کارشناسان معتقدند عامل اصلی این تناقض‌ها، نبود آمار رسمی، شفاف و قابل اتکا از سوی ایران است. در شرایطی که ایران به دلایل تحریمی و ملاحظات سیاسی، آمار دقیق تولید و صادرات نفت خود را به صورت منظم منتشر نمی‌کند، نهادهای بین‌المللی ناچارند به برآوردهای غیرمستقیم روی بیاورند.

این برآوردها عمدتاً بر پایه داده‌های حمل‌ونقل دریایی، ردیابی نفتکش‌ها، تحلیل تصاویر ماهواره‌ای و اطلاعات بازار جهانی انجام می‌شود. تفاوت در روش‌شناسی، منابع اطلاعاتی و وزن‌دهی به داده‌ها باعث می‌شود هر نهاد به عددی متفاوت برسد.

اوپک بیشتر به منابع ثانویه کشورهای عضو و گزارش‌های داخلی تکیه دارد، در حالی که آژانس بین‌المللی انرژی با تمرکز بر جریان عرضه جهانی و داده‌های بازار، تولید نفت را تخمین می‌زند. در نبود داده‌های اولیه رسمی، طبیعی است که با ورود اطلاعات جدید، برآوردها مرتباً بازبینی و اصلاح شوند.

بحران اعتماد به آمارهای نفتی

با وجود آگاهی این نهادها از محدودیت‌های اطلاعاتی، اعداد ارائه‌شده در گزارش‌ها اغلب به صورت دقیق و قطعی منتشر می‌شود؛ در حالی که بازبینی‌های مکرر و اختلاف‌های قابل توجه، به‌ویژه در گزارش‌های متوالی آژانس بین‌المللی انرژی، اعتبار این آمارها را زیر سؤال می‌برد.

وقتی یک سازمان در فاصله یک ماه، برآورد تولید نفت یک کشور را ده‌ها یا حتی صدها هزار بشکه تغییر می‌دهد، این پرسش جدی مطرح می‌شود که تا چه اندازه می‌توان به این اعداد برای تحلیل بازار و تصمیم‌گیری‌های کلان اقتصادی اعتماد کرد. ابهامی که ادامه خواهد داشت

تا زمانی که آمار رسمی، دقیق و منظم از تولید، صادرات و قیمت نفت ایران منتشر نشود، تناقض میان آمارهای ارائه شده از سوی منابع ثانویه اجتناب‌ناپذیر خواهد بود. این وضعیت، اتکا به آمارهای جهانی نفت را دشوار کرده و تحلیل واقع‌بینانه از وضعیت یکی از مهم‌ترین تولیدکنندگان نفت منطقه را با چالش روبه‌رو می‌سازد.

با این حال، در شرایطی که انتشار آمار نفتی از سوی مسئولان ممنوع اعلام شده، به نظر می‌رسد بازار و تحلیلگران چاره‌ای جز تکیه بر همین آمارهای متناقض ندارند؛ آماری که به مهم‌ترین منبع درآمد اقتصاد کشور مربوط می‌شود، اما همچنان در هاله‌ای از ابهام قرار دارد.